

2.5.2014

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

20. 05. 2014

Suomen Montessoriliitto ry:n ehdotus:

MONTESSORIOHJAAJILLE VARHAISKASVATUKSEN ANTAMISEEN OIKEUTTAVA KELPOISUUS

no. 81,049/2012

Pyydämme, että montessoriohjaajan koulutus otettaisiin huomioon määriteltäessä ammatillisia kelpoisuuksia varhaiskasvatusta ja esiopetusta koskevien lakiuudistusten yhteydessä.

1. Montessoripedagoginen kasvatustajattelu ja -menetelmä

Montessoripedagogiikka on kansainvälisesti laajalle levinnyt kasvatustajattelu, jossa korostetaan lapsen omatoimisuutta, valinnanvapautta ja sosiaalisia suhteita. Sen selkeissä puitteissa tuetaan oivaltavasti sekä lapsen kognitiivista ja sosioemotionaalista itsenäistymiskehitystä että hänen kasvuaan vuorovaikutussuhteissa ja yhteisön jäsenenä. Etnisestä taustasta, uskonnosta tai kansallisuudesta riippumaton pedagogiikka on kasvatustieteilijä, lääkäri ja antropologi Maria Montessorin vuosisata sitten perustama, kasvatustieteessä ja -tieteessä arvostettu lähestymistapa. Se on erityisen ajankohtainen nykyisessä virikkeitä tulvivassa kasvuympäristössä.

Montessoripedagogiikan keskeisenä ajatuksena on lapsen aktiivinen osallistuminen oman toiminnan suunnitteluun, tehtävien itsenäinen valitseminen sekä toteuttaminen aikuisen turvallisessa ohjauksessa. Montessoripedagoginen varhaiskasvatustajattelu sisältää fyysiset puitteet, jossa kasvaa ja kehitystä tukevat pedagogisesti suunnitellut välineet ovat lasten käytettävissä päivittäin. Lapsi osallistuu sekä arjen askareisiin että vaativimpiin matemaattisiin taitoihin tai kielellisiin valmiuksiin vahvistaviin harjoituksiin.

Montessorimenetelmä sisältää lapsen hoidon, kasvatustajatteluun ja opetuksen kokonaisuuden eri ikäkausina. Montessoripedagogisen varhaiskasvatustajatteluun etuja ovat:

- lapsen yksilöllisen kehityksen tukeminen
- stressitön rauhallinen toimintajattelu
- pysyvä monipuolinen oppi- ja leikkimateriaalisto
- tavoitteellinen kokonaisopetus
- rikas vuorovaikutus eri-ikäisistä lapsista koostuvassa ryhmässä
- kestävän kehityksen periaattein toimiminen
- em. asioita ylläpitämään koulutetut aikuiset

Mahdollisuus toimia pitkäjänteisesti ja keskeytymättömästi päivän toiminnoissa luo pohjan itsetunnon kehitykselle, myönteisille oppimiskokemuksille ja toiston kautta oppimiselle. Oleellista on lapsikeskeinen, yksilöllisen oppimisen polkua tukeva opetus, hoito ja kasvatustajattelu.

2. Montessoripedagogista varhaiskasvatustajatteluun antavat yksiköt

Montessoritoiminta varhaiskasvatustajatteluun on toiminut menestyksekkäästi ympäri maailmaa mm. Ruotsissa, Yhdysvalloissa, Englannissa, Kiinassa, ja Intiassa. Suomessa montessoritoimintaa (AMI) on käytetty varhaiskasvatustajatteluun vuodesta 1980.

Suomessa on nykyisin viisikymmentä montessorivarhaiskasvatustajatteluun tarjoavaa yksikköä -kannatusyhdistysten ylläpitämiä, yrittäjäjohtoisia sekä kunnallisia päiväkotiryhmiä.

Montessoripedagogisissa ryhmissä on hoidossa runsaat 1500 lasta. Montessoripedagogisten palveluiden kysyntä on kasvanut ja kasvaa edelleen perheiden etsiessä lapsilleen parhaiten sopivia vaihtoehtoja ja ympäröivän maailman kansainvälistyessä.

Montessoriopetuksesta vastaavat erityisesti tähän menetelmään koulutuksen saaneet montessoriohjaajat/-opettajat. Montessoriohjaaja (AMI) on maassamme runsaat 120, minkä lisäksi montessoriohjaajakoulutuksessa on tällä hetkellä 40 opiskelijaa.

3. Nykyinen montessoriohjaajien koulutus

Montessoriohjaajakoulutus (AMI = Association Montessori Internationale) on suunnattu 3-6-vuotiaiden lasten hoito-, kasvatusta- ja opetustyön hallintaan. Se perehdyttää montessorimenetelmän käyttöön varhaiskasvatuksessa sekä esiopetuksessa. Koulutus antaa ammatilliset valmiudet varhaiskasvatustehtäviin erityisesti montessoripäiväkodeissa. Opinnot suorittanut pätevytyy samalla montessoriesiopetukseen.

Montessoriohjaajan pätevyyden omaavilla kasvattajilla on pedagogista taitoa, tietoa ja kokemusta lasten yksilöllisestä- ja ryhmäohjauksesta. Koulutus antaa valmiudet pedagogisen toiminnan sisällölliseen kehittämiseen sekä oman työn arviointiin. Tavoitteena on perehtyä montessoripedagogiikan menetelmiin ja sisältöihin niin, että opiskelija pystyy valmistuttuaan toimimaan itsenäisesti, rakentavasti ja kriittisesti omassa työssään.

3 – 6-vuotiaiden montessorivarhaiskasvatukseen valmiudet antavaa montessoriohjaajien (AMI) koulutusta on ollut tarjolla Suomessa vuodesta 2001 alkaen yliopistotyyppisenä koulutuksena, jota hallinnoi Helsingin Yliopiston Koulutus- ja Kehittämiskeskus Palmenia sekä 2013 alkaen Tampereen ammattikorkeakoulussa. 6-12-vuotiaiden sekä alle kolmevuotiaiden opetukseen suuntavaa koulutusta on tarjolla vielä tällä hetkellä vain ulkomailla. Nämä koulutukset saataneen Suomeen lähivuosien aikana.

Kajaanissa on järjestetty myös kansallisia Montessoriohjaajakoulutuksia yliopistollisena täydennyskoulutuksena Aikuis- ja täydennyskoulutuskeskus AIKOPA:ssa Oulun yliopistolla. Valmistuneita montessoriohjaajia Kajaanista on kaikkiaan noin 160.

Montessoriohjaajan koulutus (AMI) koostuu 68 opintopisteen määräisistä varhaiskasvatuksen alan pedagogisista opinnoista. Huomioitavaa on kuitenkin, että koulutus vastaa todellisuudessa 150 opintopistettä yliopiston pistelaskutavalla (kts. liite). Koulutuksen oppisisältöjä ovat:

- montessoripedagogiikan filosofia ja historia sekä lapsikäsiys,
- montessoripedagogiset opinnot: käytännön arkisten töiden harjaannuttamien, aistitoimintoja kehittävät taidot, matemaattisia taitoja valmistavat harjoitukset, äidinkielen ja vuorovaikutuksen kehitystä tukevat taidot, luonnontieteet, maantiede, lasten tieteelliset kokeet sekä eri taitoaineet.
- lapsihavainnointi (90 h), praktikum ja projektiopinnot

Montessoriohjaajakoulutuksen koulutusohjelman rakennetta, sisältöä ja toteutusta on kuvailtu tarkemmin ohjeisessa opetussuunnitelmassa.

Suomen Montessoriliitto ry. on toiminut aktiivisesti montessoriohjaajien koulutuksen alullepanijana Suomessa.

4. Esitys montessoriohjaajan koulutuksen antamasta kelpoisuudesta

Esitämme seuraavia asioita:

1. Montessoriohjaajan koulutusohjelman hyväksyminen varhaiskasvatuksen montessoriohjaajan ja/tai varhaiskasvatuksen montessoriohjaajan tutkinnoksi joka antaisi kelpoisuuden työskennellä kasvatusvastuullisesti montessoripäiväkodeissa (samoin kuin steinerpedagogit).

"Snellman-korkeakoulussa suoritettu steinerpäiväkodin varhaiskasvattajan tutkinto antaa kelpoisuuden steinerpedagogiikkaan perustuvaan esiopetukseen (opetushallituksen määräys nro 19/01/01) sekä steinerpäiväkotien hoito- ja kasvatustehtäviin (sosiaali- ja terveysministeriön päätös 218/19/84 ja lisäselvitys 13/19/94).

2. Montessoriohjaajan koulutusohjelman hyväksyminen montessoripedagogiikkaan perustuvan esiopetuksen antamiseen oikeuttavaksi tutkinnoksi. Montessoriohjaajan koulutuksen suorittanut, jolla on lisäksi soveltuva muu koulutus ja riittävä työkokemus, voi hakea tällaista kelpoisuutta nykyisin opetushallituksesta.

Asetus opetustoimen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista (986/1998).

Montessoriohjaajat ovat heikosti hyödynnetty kasvatusvastuullinen resurssi yhteiskunnassamme, jossa on pula varhaiskasvatuksen ammattilaisista. Harmonisoimalla montessoriohjaajan koulutus vertailukelpoiseksi tutkinnoksi muiden vaihtoehtopedagogisen tutkintojen kanssa on mahdollista ylläpitää monimuotoinen varhaiskasvatustarjonta yhteiskunnassa ja samalla säästää julkisen talouden resursseja.

Marja-Leena Tyrväinen
AMI montessoriohjaajakouluttaja
Suomen Montessoriliitto ry.
puh. 0442550176
email: tyrvainen@gmail.com

Jenni Sorakivi
Suomen Montessoriliitto ry:n puheenjohtaja
puh. 0505473446
email: jenni.sorakivi@gmail.com

Lisätietoja

AMI : www.montessori-ami.org

AMI: Association Montessori Internationale on kansainvälinen organisaatio. Se valvoo AMI-koulutuskeskuksia/oppilaitoksia, joista valmistuneet henkilöt saavat montessoriohjaajan (0-3,3-6v) tai montessoriohjaajan (6-12 v) diplomin

LIITTEET:

Montessoriohjaajan koulutuksen oppisisältö

Montessoriohjaajan koulutuksen oppisisältö yliopiston opintopisteinä

A.M.I -MONTESSORIOHJAAJA/-ESIOPETTAJA (3-6v)-
KOULUTUS 150 OP

Tämä esitys sisältää A.M.I. Montessoriohjaaja/-esiopettajan koulutussisällön opintopisteinä HY opintopistelaskennan mukaisesti.

A.M.I. on Association Montessori Internationale- non profit yhdistys, joka mm. ylläpitää, valvoo ja ohjaa montessoriohjaajien 0-3v. 3-6v. ja montessoriopettajien (6-12v) montessorikoulutuksia ympäri maailmaa.

A.M.I koulutukset ovat kansainvälisen diplomin tuottavia opintokokonaisuuksia.

Suomessa koulutuksia on järjestetty vuodesta 2001 alkaen. Kaikkialla maailmassa järjestettävät tämän järjestön koulutukset ovat samansisältöisiä.

Ulkomailla koulutuksia järjestävät yliopistot sekä yksityiset koulutuslaitokset.

Suomessa koulutusta hallinnoi Helsingin yliopiston Koulutus- ja kehittämiskeskus Palmenia ja Tampereella TAMK. A.M.I. koulutukset ovat joko päiväkoulutuksia tai monimuotokoulutuksia, mutta eivät etä- tai kirjekurssiopintoja. Monimuoto- ja päiväkoulutus sisältävät keskenään verrannollisen määrän kontaktiopetusta, lapsihavainnointia ja lapsiryhmäharjoittelua sekä oppimateriaaliharjoittelua kouluttajan ohjauksessa.

Tähän esitykseen kansainväliset opinnot on muunnettu suomalaisiksi opintopisteiksi yliopisto-opintoja vastaaviksi. Nykyisin Suomessa järjestettävien vastaavien koulutuksien tuntimäärät on laskettu erilaisin perustein (sivuainepistemäärien mukaan, jotka eivät saaneet ylittää 68 op). Tästä syystä nykyiset koulutukset vastaavat sisällöltään tässä esitettyä opintopistemäärää, vaikka ovat laajuudeltaan (opintopisteiksi muunnettuina) paperilla lyhempiä.

Marja-Leena Tyrväinen
koulutuksen johtaja/KK
A.M.I montessorikouluttaja
tyrvainen@gmail.com

A.M.I.MONTESSORIPEDAGOGISET OPINNOT OPINTOPISTEINÄ 150 OP**1. FILOSOFIA JA HISTORIA JA
LAPSIKÄSITYS**

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	40
	ryhmäopetus	14
	harjoitustunnit	0
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	108
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	260
KIRJALLISET TYÖT	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	100
TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	80
MUU mikä,		0
	YHTEENSÄ TUNTEJA	602
	OPINTOPISTEITÄ	22,575

2. MONTESSORIPEDAGOGIIKKA
**2.1.KÄYTÄNNÖN ELÄMÄN
TYÖT**

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	4
	ryhmäopetus	40
	harjoitustunnit	47
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	136
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	85
KIRJALLISET TYÖT	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	20
TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	kansion luku tenttiin valm. noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	20
MUU itsenäinen	materiaaliharjoittelu	32
	käsikirjan valmistaminen	53
	YHTEENSÄ TUNTEJA	437
	OPINTOPISTEITÄ	16,3875

2.2.AISTIMATERIAALIT

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	4
	ryhmäopetus	49
	harjoitustunnit	47
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	100
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	85
KIRJALLISET TYÖT	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	26
TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	kansion luku tenttiin valm. noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	22
MUU itsenäinen	materiaalien teko	53
	materiaaliharjoittelu	36
	käsikirjan valmistaminen	67
	YHTEENSÄ TUNTEJA	489
	OPINTOPISTEITÄ	18,3375

2. MONTESSORIPEDAGOGIIKKA

2.3.ÄIDINKIELI

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	4
	ryhmäopetus	61
	harjoitustunnit	47
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	178
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	85
KIRJALLISET TYÖT	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	20
TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	kansion luku tenttiin valm. noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	23
MUU itsenäinen	materiaalien teko	53
	materiaaliharjoittelu	44
	käsikirjan valmistaminen	80
	YHTEENSÄ TUNTEJA	595
	OPINTOPISTEITÄ	22,3125

2. MONTESSORIPEDAGOGIIKKA

2.4.MATEMATIIKKA

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	4
	ryhmäopetus	78
	harjoitustunnit	62
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	216
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	85
KIRJALLISET TYÖT	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	20
TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	kansion luku tenttiin valm. noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	24
MUU itsenäinen	materiaalien teko	13
	materiaaliharjoittelu	62
	käsikirjan valmistaminen	107
	YHTEENSÄ TUNTEJA	671
	OPINTOPISTEITÄ	25,1625

2.5. LUONNONTIEDE,TAIDE, MUSIIKKI

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	20
	ryhmäopetus	33
	harjoitustunnit	13
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	66
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	0
KIRJALLISET TYÖT	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	0
TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	40
MUU mikä,	materiaalien teko	40
	materiaaliharjoittelu itsenäinen	40
	käsikirjan valmistaminen	20
	YHTEENSÄ TUNTEJA	232
	OPINTOPISTEITÄ	8,7

3.HAVAINNOINTI

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	13
	ryhmäopetus	4
	harjoitustunnit	120
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	34
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	53
KIRJALLISET TYÖT TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	56
MUU itsenäinen	noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	26
	YHTEENSÄ TUNTEJA	306
	OPINTOPISTEITÄ	11,475

4.PRAKTIKUM

KONTAKTIOPETUS	PRAKTIKUM	tuntia
	luennot	13
	ryhmäopetus	5
	harjoitustunnit	160
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	36
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	53
KIRJALLISET TYÖT TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	53
MUU itsenäinen	noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	26
	YHTEENSÄ TUNTEJA	293
	OPINTOPISTEITÄ	10,9875

5. PROJEKTI

KONTAKTIOPETUS	PROJEKTI	tuntia
	luennot	12
	ryhmäopetus	
	harjoitustunnit	
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	24
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	53
KIRJALLISET TYÖT TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	80
MUU itsenäinen	noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	160
	YHTEENSÄ TUNTEJA	329
	OPINTOPISTEITÄ	12,3375

6. MUUT OPINNOT

ORIENTAATIO OPINTOIHIN
RYHMÄN PERUSTAMINEN JA HALLINTA
0-3 V JA 6-12 V
MONTESSORIORIENTAATIO

KONTAKTIOPETUS		tuntia
	luennot	16
	ryhmäopetus	
	harjoitustunnit	
KONTAKTIOPETUKSEN OMAKSUMINEN JA SYVENTÄMINEN (etukäteisvalmistautuminen ja jälkityöskentely)	1-2 tuntia/kontaktiopetustunti	32
KIRJALLISUUTEEN PEREHTYMINEN	6-15 sivua tunnissa	
KIRJALLISET TYÖT TENTTIIN VALMISTAUTUMINEN	2 - 7 sivua/ 10 tuntia	13
MUU itsenäinen	noin 0,5-2 x kontaktiopetustunnit	
	YHTEENSÄ TUNTEJA	61
	OPINTOPISTEITÄ	2,2875

Liite 2

AMI MONTESSORIOHJAAJAOPINNOT 68 OV

OPETUSSUUNNITELMA

1. Montessoripedagogiikan filosofia ja historia sekä lapsikäsitys (10 op)

Tavoitteena on tutustuttaa opiskelija yleisesti Maria Montessorin kasvatuskäsityksiin ja niiden historiaan sekä antaa tietoa montessoripedagogiikan lapsikäsituksesta.

Sisältö:

Montessoripedagogiikan historia ja kehitys. Montessorin näkemys lapsen tavasta vastaanottaa maailmaa, herkkyyksikaudet, tendenssit, lapsen motorinen ja kielellinen kehitys, oppimisympäristö, neljä kehityskautta, lapsen itsenäistymis- ja sosiaalinen kehitys, normalisoituminen ja tahdon kehitys, vapaus ja vastuuntunto, opettajan rooli. Montessoriryhmän aloitus, työyhteisön lainallisuuksista, vanhempien kanssa tehtävä yhteistyö.

Kirjallisuus:

MONTESSORI, M. The Absorbent Mind, The Secret of Childhood, The Advanced Montessori Method, the Formation of Man, Education and Peace
(KRAMER, R. Mari Montessori A Biography). STANDING, E. Maria Montessori: Her Life and Work

Muu soveltuva kirjallisuus: Mahdollisesti ajankohtaista suomalaista varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kirjallisuutta.

2. Montessoripedagogiikka (36 op)

2.1. Käytännön työt (8 op)

Keskittymiskykyä, liikkeiden koordinaatiota sekä itsenäistymiskehitystä tukevat harjoitukset.

2.2. Aistitoimintoja kehittävät taidot (8 op)

Lapsen näkö-, kuulo-, tunto-, maku- ja hajuaisteja harjaannuttavat harjoitukset sekä yhteistyöleikit.

2.3. Matemaattisia taitoja valmistavat harjoitukset (9 op)

Lukukäsitteet 1 - 10. Kymmenjärjestelmän konkreettinen kokeminen. Harjoitukset luvuilla 1 - 1000. Laskutoimitusten käsite. Lukujen 1 - 1000 syventäminen ja muistaminen. Abstraktiin ajatteluun johtavat harjoitukset.

2.4. Kielellistä kehitystä tukevat taidot (8 op)

Sanavaraston kartuttaminen, luku- ja kirjoitustaitojen opetteluun metodiikkaa. Kielen rakenteen tiedostaminen. Luokitteluharjoitukset.

2.5. Luonnontiede, taide, musiikki (3 op)

Lyhyt esittely historiaan, maantieteeseen, biologiaan. Musiikin ja taiteen kokeminen. Tutustuminen lasten tieteellisiin kokeiluihin.

27.3.2014

Johdanto

Montessorimenetelmä perustuu kasvatustieteilijä, lääkäri ja antropologi, Maria Montessorin kehittämään kasvatustieteen, jossa korostetaan lapsen omatoimisuutta, itsenäistymiskehitystä sekä valinnan vapauden kehittymistä. Menetelmä on rodusta, uskonnosta tai kansallisuudesta riippumaton.

Pedagogiikka on tänä päivänä yhtä ajankohtainen kuin sen alkutaipaleellakin yli 100 vuotta sitten. Keskeisenä ajatuksena on lapsen aktiivinen osallistuminen oman toiminnan suunnitteluun, tehtävien itsenäinen valitseminen sekä toteuttaminen aikuisen turvallisessa ohjauksessa.

Mahdollisuus toimia pitkäjänteisesti ja keskeytymättömästi päivän toiminnoissa luo pohjan itsetunnon kehitykselle, myönteisille oppimiskokemuksille ja toiston kautta oppimiselle.

Montessoripedagoginen varhaiskasvatustilakluudistuksen sisältää fyysiset puitteet, jossa kasvu ja kehitystä tukevat välineet ovat lasten käytettävissä päivittäin. Lapsi osallistuu sekä arjen askareisiin että vaativimpiin matemaattisia taitoja tai kielellisiä valmiuksia vahvistaviin harjoituksiin.

Montessorin havaintojen mukaan lapset oppivat helpoimmin ja leikinomaisesti tiettyinä herkkyyksien ajanjaksoina. Oppiminen tapahtuu lapsen luontaisen mielenkiinnon innoittamana, ei aikuisen pakottamana.

Oppimisympäristöllä on keskeinen merkitys montessorimenetelmän mukaisessa varhaiskasvatuksessa. Montessoriohjaaja on valmistellut ympäristön lapselle sopivaksi ja turvallisiksi. Tehtävät on jaoteltu alueittain lapsen kehitystason huomioiden. Lapset voivat itsenäisesti sekä ottaa materiaalit hyllyiltä että palauttaa ne samoille paikoille toisia lapsia varten lopetettuaan toimintansa.

Montessoriryhmässä sosiaalisuutta ja luontaista vuorovaikutusta tukevat eri-ikäisten lasten toimiminen samassa ympäristössä; tärkeintä on lapsen kehitystason- ei ikätason- mukainen toiminta. Tämä myös merkitsee, että montessoriryhmissä esikoululaiset eivät perinteisesti toimi erillisissä ryhmissä. Näin myös lapsen ehyt koulupolku turvataan.

Montessorimenetelmä sisältää itsessään lapsen hoidon, kasvatuksen ja opetuksen kokonaisuuden. Montessoripedagogisen päivähoiton etuja ovat lapsen yksilöllinen kehitys, stressitön rauhallinen toimintaympäristö, pysyvä monipuolinen oppi- ja leikkimateriaalisto, tavoitteellinen kokonaisopetus, kestävän kehityksen periaattein toimiminen sekä näitä edellä mainittuja asioita ylläpitämään koulutetut aikuiset.

Montessoriopetuksesta vastaa erityisesti tähän menetelmään koulutuksen saanut montessoriohjaaja/-opettaja.

Me Suomen Montessoriliitossa haluamme, että työryhmä ottaa huomioon montessoripedagogiikan erityispiirteet ja antaa jatkossakin mahdollisuuden pedagogiikan toteuttamiselle Suomessa.

Suomessa on Suomen Montessoriliiton tiedon mukaan 49 montessoripäiväkotiä. Kannanottoa varten teettämäämme kyselyyn osallistui 35 päiväkotiä, jolloin vastausprosentti oli 71,4%. Kyselyyn vastanneissa päiväkodeissa montessoriryhmissä oli 1485 lasta. Kysely antaa kattavan kuvan montessoripäiväkotien tilanteesta Suomessa. Kyselyn tuloksia käytetään kannanotossa havainnollistamaan tilannetta.

o **Montessoripäiväkodeille annettava oikeus poiketa esiopetusryhmien minimimitoituksista**

o **Muodostuuko pieniin montessoripäiväkoteihin esiopetukseen vaadittavia lapsimääriä?**

Montessoripäiväkodeissa lapsiryhmät muodostuvat heterogeenisesti 3-6-vuotiasta lapsista. Vuosittain esiopetusikäisten määrä ryhmissä vaihtelee pienesti.

Montessoripäiväkodit ovat verrattin pieniä yksiköitä.

Yksityisissä, yrittäjäjohtoisissa päiväkodeissa on keskimäärin 29 lasta.

Yksityisissä kannatusyhdistyksen ylläpitämissä päiväkodeissa lapsia on keskimäärin 29,6 lasta.

Kunnallisissa montessoripäiväkodeissa lapsia on keskimäärin 47,25 lasta. (Tähän lukuun on huomioitu vain montessoriryhmissä olevat lapset.)

Vastaavasti yksityisissä kannatusyhdistysten ylläpitämissä päiväkodeissa keskimääräinen ryhmien lukumäärä/ pk oli 1,63.

Yksityisissä, yrittäjäjohtoisissa päiväkodeissa keskimääräinen ryhmien lukumäärä / pk = oli 1,5.

Kunnallisissa päiväkodeissa keskimääräinen ryhmien lukumäärä / pk oli 2,5.

Tällä hetkellä 8 % kyselytutkimukseen osallistuneista päiväkodeista ei ollut mahdollisuutta tarjota maksutonta esiopetusta, sillä minimimäärää ei saavutettu. 6% toteutti esiopetusta mukautetusti, tarjoten vastaavan opetussuunnitelmanmukaisen toiminnan vanhempien maksaessa täyttä päivähoitomaksua. Vain kahdessa päiväkodissa esiopetusta ei ole saatavilla. Vain 17 lasta montessoripäiväkodeissa olevista 250 esiopetusikäisestä lapsesta oli erillisessä esiopetusryhmässä.

o **Esiopetusryhmä, jossa vain 6-vuotiaita, ei ole montessoripedagogiikan mukainen.**

o **Miten jatkumo pedagogiikassa turvataan, jos montessoripäiväkodissa ei muodostu riittävää lapsimäärää maksuttomaan esiopetukseen. Joutuvatko lapset esikouluun muuhun päiväkotiin montessoripedagogiikan ulkopuolelle? Miten paluu montessoriluokalle tapahtuu tällaisen väli vuoden jälkeen? (Montessoriluokille valitaan ensisijaisesti oman kaupungin montessoripäiväkodeissa olleet lapset, sitten muissa päiväkodeissa olleet) Tällöin olisi**

mahdollista, että vanhempien ensisijainen toive pääsystä montessoriluokalle estyisi tästä syystä.

Tämä olisi vastoin varhaiskasvatustieteiden mielipidettä. Muistiossa todetaan, että *”varhaiskasvatusta suunniteltaessa ja järjestettäessä on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu, lasta kunnioittava toimintatapa ja mahdollisimman pysyvät vuorovaikutussuhteet lasten ja varhaiskasvatushenkilöstön välillä.”*

Työryhmä jatkaa, että *”kaikessa varhaiskasvatuksessa on kuitenkin lähtökohtana luottamus henkilöstön ja lasten huoltajien välillä ja lapsen huoltajien mielipiteet ja toiveet on otettava huomioon ja pyrittävä löytämään järjestämistapa, joka parhaiten vastaa lapsen ja perheiden tarpeita ja toiveita.”*

- Jos montessoripäiväkodissa ei pystytä lapsimääräasetusten vuoksi järjestämään maksutonta esiopetusta, ajaa se vanhemmat monesti valitsemaan tavallisen kunnallisen esiopetusryhmän taloudellisista syistä. Hoidon katkeaminen ei ole lapsen etu.
- Jos esiopetuksen saatavuus vaihtelee säädetyn minimiryhmäkoon vuoksi montessoripäiväkodeissa vuodesta toiseen, vaikuttaa se päiväkodin markkinointiin. Tämä viestittää myös vanhemmille, että hallitus ei hyväksy montessoripedagogista esiopetusta.
- Esiopetusta koskevaa kaupungin välittämää tietoa on evätty yksiköiltä, jos päiväkodissa ei ole ollut maksutonta esiopetusta. Tämä tietokatkos vaikuttaa jatkuvaan kehittymiseen ja ajantasalla pysymiseen.
- Voiko laki asettaa esiopetuspakkoa (velvoittava esiopetus)? Jos lapsi jatkaisi mukautetussa esiopetuksessa (jatkaa samassa hoitopaikassa ja vanhemmat maksaisivat normaalia päivähoitomaksua), evättäisiinkö perheeltä tällöin yksityisen hoidon tuen mahdollisuus, jolloin perheelle kustannukset nousisivat täysin kestämättömiksi.
- Lapsiryhmän maksimikoko tarvitsee tilapäistä joustavuutta

Työryhmä esittää, että *”kerrallaan lapsiryhmässä saisi olla yhtä aikaa läsnä kolmen hoitokasvatus- ja opetustehtävissä olevaa henkilöä vastaava lapsimäärä. Päiväkodissa ei saa poiketa päiväkodin henkilöstömitoituksesta muutoin kuin äkillisen ja ennakoimattoman syyn ilmetessä toimintapäivän aikana. Mitoituksesta poikkeaminen ei saa jatkua kuin kyseisen toimintapäivän loppuun saakka.”*
- Yksityisille montessoripäiväkodeille tämä on taloudellisesti haasteellista ja saattaa johtaa työntekijöiden lomauttamiseen. Vaikka päiväkodeissa pyritään 100% täyttöasteeseen, lasten kesken toimikauden tapahtuvat hoitosopimusten irtisanomiset sekä esiopetusvuoden kesän hoitosuhteiden päättymiset aiheuttavat paineita nostaa lapsiryhmän kokoa tilapäisesti muutaman kuukauden ajalta.

Montessoripäiväkodeissa ryhmien lapsimäärät ovat kuitenkin maltilliset.

Ryhmän keskimääräinen lapsimäärä montessoripäiväkodeissa

	kannatusyhdistyksen pk	yrittäjäjohtoinen pk	kunnallinen
0-3-vuotiaat	10,5	10,25	12,5
3-6-vuotiaat	20,33	20,9	22,08
erillinen esiopetusryhmä	4		13

- Montessoripedagogiikassa lapsen säännöllinen läsnäolo päiväkodissa on olennaista. Työryhmä esittää, että lapsiryhmässä voisi olla kirjoilla enemmän kuin määrä osoittaa, jos esimerkiksi osa-aikaiset lapset käyttäisivät palveluita niin, että he osallistuvat varhaiskasvatukseen eri aikoina. Ei ole kuitenkaan lapsen etu, eikä lapsiryhmän etu, että ryhmän kokoonpanossa on jatkuvasti muutoksia. (Esim ositettu hoitoviikko, jolloin työryhmä hyväksyisi ryhmäkoon ylityksen. Virtanen hoidossa ma-ke ja Korhonen hoidossa to-pe)
- **Lisätukea osapäivähoitoa varten**
 - Valmistelutyöryhmä kiinnitti huomiota myös varhaiskasvatuspalveluiden monipuolisuuteen. Tarjolla tulisi olla kokopäivätoiminnan ohella osapäiväistä ja osaviikkoista varhaiskasvatuksen palveluita.
 - Työryhmä ehdottaa luovuttavan erillisestä osapäiväisen hoidon suhdeluvusta 3-5-vuotiaiden kohdalla. 4h varhaiskasvatus / päivä ei ole yksityisille montessoriryksiköille taloudellisesti mahdollista ilman erityisiä lisätukia. Tutkimuksemme mukaan alle 5-tuntia päiväkodissa olevia lapsia on yhteensä 38 lasta, mikä 2,6% koko lapsimäärästä. Näitä alle 5-tuntia hoidossa olevia lapsia on kuudessa eri päiväkodissa, joista yhdessä päiväkodissa 31 lasta. Kuitenkin työryhmä esittää muistiossaan, että monimuotoista varhaiskasvatusta on oltava vanhemmille tarjolla. Myös yksityisten päiväkotien olisi voitava tarjota vastaavia palveluita kuin kunta.
 - **Henkilökunnan pätevyysvaatimuksissa säilytettävä liikkumavara**
 - Montessoripäiväkodissa montessoriohjaajan koulutus on ensiarvoisen tärkeä. Jatkossa montessoriohjaajan nimikkeestä tulisi tehdä virallinen, tunnustettu tutkinto. Tällöin montessoriohjaajakoulutuksen saanut henkilö olisi kasvatusvastuullinen montessoripäiväkodissa, mikä takaisi nykytilannetta paremmin jatkuvan, pysyvän henkilöstön.
 - On riittävää, että yhdellä kolmesta ryhmän työntekijästä on varhaiskasvatuksen opettajan tai varhaiskasvatuksen sosionomin tutkinto sekä muilla varhaiskasvatuksen lastenhoitajan tutkinto. Se antaa varhaiskasvatuksen järjestäjälle mahdollisuuden painottaa tarvittavaa osaamista ja lisätä varhaiskasvatuksen opettajien tai sosionomien osuutta henkilöstön rakenteessa. Tämä lisää joustavuutta henkilöstön rakenteessa ja lasten tarpeiden huomioimisessa, kuten työryhmä on esittänyt.

Montessoriohjaajan kasvatusvastuullisuuteen liittyen Suomen Montessoriliitto ry ja Suomen Montessorikoulutus ovat tehneet erillisen selvityksen ja kannanoton.

Kyselytutkimuksen mukaan kaikissa montessoripäiväkodeissa Lto:n tehtävissä toimii 76 työntekijää, eli 41,99% kaikista päiväkotien työntekijöistä. Lastenhoitajan tehtävissä toimii 105 työntekijää, eli 58,01% kaikista päiväkotien työntekijöistä.

Lastentarhanopettajista on montessoriohjaajia 43, eli 56,58% ja lastenhoitajista on montessoriohjaajia 37 35,24%
Kaikista päiväkodin työntekijöistä montessoriohjaajia on 48,72%.
Tämän perusteella henkilökunta on erittäin hyvin koulutettua ilman lain pakotteitakin ja takaa yksiköille liikkumavaraa.

- Kahden varhaiskasvatuksen opettajan palkkaaminen ja lisäksi montessoriohjaajien palkkaaminen olisi taloudellisesti kestävämpiä pienille yksiköille.
- **Lisäresursseja yksityisille päiväkodeille tukea tarvitsevia lapsia varten**

Varhaiskasvatuslakityöryhmä on kirjannut, että *"Jokaiselle lapselle on annettava kehityksen ja oppimisen tukea osana laadukasta varhaiskasvatusta. Tukea on annettava laadultaan ja määrältään lapsen tarpeiden edellyttämällä tavalla. Lasten tuen tarpeet tulee tarvittaessa ottaa huomioon henkilöstön määrässä, henkilöstörakenteessa ja lapsien määrässä."* sekä *"Lapsen oikeus saada tukea kaikissa varhaiskasvatuksen muodoissa. Yksityinen palvelun tuottaja voisi palkata itse erityisopettajan tai se voisi sopia yhteistyöjärjestelyt kunnan kanssa erityisopettajan osalta."*
- Yksityisissä päiväkodeissa erityislasten vaatimat lisäresurssit henkilökuntamitoituksessa tai lapsiryhmän koon pienentämisessä eivät ole taloudellisesti mahdollisia.
- Vaikka montessoriyksikkö toimisi hyvin erityistä tukea tarvitsevan lapsen varhaiskasvatus- ja hoitopaikkana, tämän toteuttamisessa tarvittaisiin kunnan tukemia resursseja. Hyvä tapa olisi perustaa montessoripedagogisia erityisryhmiä.
- Yksityisen palveluntuottajan ja lapsen huoltajien välillä tehtävässä sopimuksessa tulisi olla oikeus määrittellä hoitopaikan mahdollisuus päättää hoitosuhde, mikäli hoitopaikan resurssit tarjota tukea ovat lasta ajatellen riittämättömät.
- Työryhmän esitys siitä, että salassapitosäännösten estämättä varhaiskasvatuksen yksiköllä on oikeus saada lasta koskevia varhaiskasvatuksen järjestämiseksi välttämättömiä tietoja viipymättä edellisestä hoitopaikasta tai lasta hoitavilta sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluiden tuottajilta on mielestämme hyvä ja myös lapsen etu.

Suomen Montessorilliton hallituksen puolesta
30.3.2014

Jenni Sorakivi
puheenjohtaja
p. 050-547 3446
jenni.sorakivi@gmail.com

Kirsikka Tschaplin
varapuheenjohtaja
p. 0400-778 378
tschaplin@hotmail.com